

MONOGRAPH

SOCIO-ECONOMIC AND MANAGEMENT CONCEPTS

DOI 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I
ISBN 978-1-63684-341-4
BOSTON (USA) – 2021
ISG-KONF.COM

ISBN - 978-1-63684-341-4

DOI - 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I

*Socio-economic and
management concepts*

Collective monograph

Boston 2021

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

ISBN - 978-1-63684-341-4

DOI- 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I

Authors - Krupelnyska I., Panasyuk V., Sokhatska O., Беляева Л., Пеняк Ю., Ментей О., Йолтуховська О., Ковалевська Н., Нестеренко І., Соколова Є., Лопін А., Лобачева І., Коцеруба Н., Сакун А., Цегельник Н., Derkach O., Horbas I., Metoshop O., Moroz L., Amosov S., Vashchenko V., Kleban O.D., Ustinovska T.S., Galushka N.O., Hrabko M.I., Zariychka O.S., Savenko O., Mazurkevich I., Postova V., Moroz S., Kobilyuk O.Ya., Hirna O.B., Krasnoded T., Zaharchenko O., Popova T., Pochernina N., Psar'ova I.S., Romashko I.S., Pishenin I., Shevchenko I., Tikhonuk D., Shevchenko O.M., Chizhev'ska M.B., Zhovnir N.M., Sheketa S., Kaziuoka N., Kobzev I., Kosenko V., Latynin M., Melnikov A., Pankova O., Shastun A., Kasperovich A., Soliar V., Zastavetska L., Zastavetskyi T., Taranova N., Balabanova L.V., Germanchuk A.N., Vdovenko N., Герасимчук В., Коробова Н., Денисенко М.П., Бреус С.В., Коваль Л.А., Ліщук Н.В., Козак С.В., Онофрійчук О.П., Близнюк С.В., Морозов О.В., Кіріяк Ю.П., Морозов В.В., Козленко Є.В., Морозова О.С., Boguslavskyy O., Nikitina T., Klochko V., Kulynych T., Kunicheva T., Postolna N., Holovanova O., Mishchenko V., Drougova O., Domnina I., Nikonenko U., Khalina O., Mandzinovska K., Balabanova L.V., Sardak E.V., Horjashchenko Yu., Ilychenko V., Gurtova N., Zhidov'ska N., Prokopiшин O., Zhurav'ska N., Stefanovich P., Stefanovich I., Krasnoded T., Bakina T., Popova T., Zaharchenko O., Nalivayko N., Sukhonyak S., Telnov A., Reshmidiłova S., Tkachenko I.P., Nikolaeva S.P., Butkevich O.V., Gora A.V., Shech T.F., Aliksieiev I., Mazur A., Demchenko I., Yakusheva I., Havryliuk V., Khalatur S., Masiuk Y., Solodovnikova I., Protsun A., Lashchik I., Vibliy P., Moroz N.V., Bondarenko L.P., Tret'yakova O., Harabara V., Greshko P., Chornen'ka O.B., Dehtyarova I., Melnyk L., Kubatko O., Karintseva O., Matsenko O., Glibova N., Kovalova V., Kozyreva O., Svitlychna K., Koliada T., Yzik L., Maksimov O., Pichugina Yu., Maksimova Yu., Sidelnik O., Gruzdevich Y., Rudenko Z., Frolenkova N., Andriycho-Ruzhava A., Prokofieva O., Samoshkina I., Kudyrko L., Samsonova L., Panasyuk V., Brodovska O., Buchynska T., Plotnikov O., Belei S., Dumchenko O., Rudachenko O., Patrizia G., Khailo Y., Khailo T., Yarova I., Akshonova T.S., Obolenskyi O.Yu., Gromozdova L.V., Leontovich S.P., Mal'yarev'skyi V.M., Kosyak M.V., Sharavara P.I., Boruchka Yu.Z., Zhivko Z.B., Prokopiшин O.S., Lesik I.I., Kirchata I.M., Napol'skykh K., Karlin M., Bilan T., Makarov V., Amosova L., Bocheliuk V., Panov M., Uvarova A., Zinovchuk V., Kurovska N., Tsyganok V., Muhammad U.A., Ahmad A., Zhyvko Z., Leskiv N., Rodchenko S., Ivaichenko M.V.

REVIEWER

Kvasnytska Raisa Doctor of Economics, Professor of Finance, Banking and Insurance, Khmelnytsky National University

Dovgal Olena Dr.Sc. of Economics, Professor (Full), Professor of the Department of International Economic Relations of V.N.Karazin Kharkiv National University.

Breus Svitlana Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Management and Public Administration, Kyiv National University of Technologies and Design.

Published by Primedia eLaunch

<https://primediaelaunch.com/>

Text Copyright © 2021 by the International Science Group(isg-konf.com) and authors.

Illustrations © 2021 by the International Science Group and authors.

Cover design: International Science Group(isg-konf.com). ©

Cover art: International Science Group(isg-konf.com). ©

All rights reserved. Printed in the United States of America. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe and Ukraine. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science.

The recommended citation for this publication is:

Socio-economic and management concepts: collective monograph / Krupelnytska I., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2021. 660 p. Available at : DOI- 10.46299/ISG.2021.MONO.ECON.I

TABLE OF CONTENTS

1.	ACCOUNTING AND AUDIT	
1.1	Krupelnytska I. INTANGIBLE DIGITAL ASSET IN ACCOUNTING: PROBLEMS OF RECOGNITION AND ACCOUNTING	13
1.2	Panasyuk V., Sokhatska O. FINANCIAL INSTRUMENTS IN THE WORLD AND IN UKRAINE: ACCOUNTING AND ANALYTICAL CONCEPTS	18
1.3	Беляєва Л., Пеняк Ю., Ментей О. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ОБЛІКУ БЕЗОПЛАТНО ОДЕРЖАНИХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	27
1.4	Йолтуховська О. СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ НА РІВНІ ПІДПРИЄМСТВА: ОБЛІКОВИЙ ВИМІР	34
1.5	Ковалевська Н., Нестеренко І., Соколова Є., Лопін А. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЕЛЕМЕНТІВ ПРИРОДНОГО КАПІТАЛУ	43
1.6	Лобачева І., Коцєруба Н. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	48
1.7	Сакун А. МЕТОДИЧНА ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ОБЛІКОВО- АНАЛІТИЧНОЇ ПІДСИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З КОНТРАГЕНТАМИ	54
1.8	Цегельник Н. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ	60
2.	ADMINISTRATIVE REGION AND BUDGET	
2.1	Derkach O., Horbas I., Metoshop O. MODERN CONTROLLING: EVALUATION OF EFFICIENCY AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT	65

1.7 Методична основа інформаційної та обліково-аналітичної підсистеми забезпечення розрахунків з контрагентами

Ухвалення управлінського рішення, оперативного та стратегічного напрямку має базуватися на достовірній інформації в необхідних показниках. Учасники підприємницьких відносин зацікавлені в прозорості інформації, сформованої за єдиними принципами. Результативність управління в значній мірі визначається рівнем організації процесу і якістю його інформаційного забезпечення. При цьому інформаційне забезпечення управління організацією тісно корелюється з його обліково-аналітичним забезпеченням.

В економічній літературі використовуються різні визначення: "інформація для прийняття рішень", "інформаційне забезпечення" (Х. Андерсон, М.А. Вахрушина, К. Друрі, Д. Кондуелл, М.І. Кутер, Б. Нидлз, Дж. Фостер, Ч.Т. Хорнгрен, А. Д. Шеремет); "інформаційне поле підприємства" (М.І. Маниліч, Г.Д. Шутак, В. І. Борисова, Л. М. Баранова); "обліково-інформаційна система" (Л.І. Хоружий); "аналітичне забезпечення" (Н.В. Гойло, С.В. Мочерний, О.С. Іванілов); "обліково-аналітичне забезпечення" (С.Ф. Голова, М.Ф. Огійчук, І.В. Орлов, С.А., Бороненкова, М.А. Вахрушина, К. Уорд), - з яких, на нашу думку, найбільш точним є останнім. Провівши дослідження економічної літератури, систематизуємо існуючі в даний час визначення обліково-аналітичного забезпечення процесу управління підприємства (таблиця 1).

Необхідно відмітити, що система обліково-аналітичного забезпечення є складовою загальної системи управління, вона базується тільки на даних бухгалтерського обліку і здійснюється працівниками бухгалтерії.

Поняття обліково-аналітичного забезпечення процесу управління підприємства

Автор	Зміст поняття
М.А. Вахрушина	Збір, обробка та передача фінансової та нефінансової інформації, використаної менеджерами для планування та контролю за ходом діяльності ввірених їм підрозділів, вимірювання та оцінки отриманих результатів
М.І. Куттер	Взаємозв'язок оперативного, бухгалтерського (фінансового та управлінського) і статистичного обліків за рахунок спільності методології обліку в усьому господарстві держави, а також показників прогнозування, обліку та звітності
С.В. Івахненко	Результат інтерпретації користувачем даних, представлених у бухгалтерській звітності, що обумовлено рядом суто суб'єктивних факторів: наприклад, особистим сприйняттям користувача стану справ на підприємстві до читання бухгалтерської звітності і після її аналізу
Ю.А. Мишин	Сукупність інформаційних ресурсів і способів їх організації, необхідних і придатних для реалізації аналітичних процедур, що забезпечують фінансову сторону діяльності компанії
М.С. Пушкар	інформація – це субстрат, необхідний і обов'язковий для того, щоб оцінити ситуацію, виробити можливі альтернативи управлінських рішень та відібрати найдоцільнішу з них для практичного використання
В.В. Сопко	Процес збору вихідних даних від джерел формування первинних аналітичних даних з подальшою процедурою обробки сформованих аналітичних даних і використанням отриманої аналітичної інформації в оцінці і контролі за виробничою діяльністю
І.В. Орлов	Частина процесу управління підприємством, що включає наступні елементи: 1) спеціальну методичку (технологію) системних записів, об'єктивно відображають доконаний факт господарського життя підприємства, яка дозволяє об'єднати їх в єдину модель "облік - аналіз – аудит"; 2) аналітичні показники; 3) аудиторські докази
Ч.Т. Хорнгрен	Система інформації, яка виходить із основи організаційної структури управління - ієрархії функцій або совокупності бізнес-процесів
С.Ф. Голов	Система даних різних видів обліку (фінансового, управлінського, стратегічного) і інших позаоблікового відомостей
А.Д. Шеремет	Сукупність внутрішніх і зовнішніх потоків прямого і зворотнього інформаційного зв'язку економічного об'єкта, методів засобів, фахівців, що беруть участь в процесі обробки інформації і виробленні управлінських рішень
Г.Д. Шутак	Сукупність інформаційного (планові, облікові та позаоблікове джерела) і методичного забезпечення (методи і методики аналізу) діяльності організації

Джерело: складено автором за [41-53]

Суть цієї системи полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності даного процесу і використанні його результатів при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень. При цьому загальна методологія і нормативні положення обліку і аналізу удосконалюються для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі [40].

Потік бухгалтерської інформації починається з фактичних економічних подій і дозволяє здійснювати збір та переміщення економічних даних від одного періоду до наступного. Послідовний процес дозволяє зацікавленим сторонам зрозуміти фінансовий стан організації та покластись на неї.

Базовою в обліково-аналітичному забезпеченні є облікова підсистема, оскільки саме вона забезпечує постійне формування, накопичення, класифікацію і узагальнення необхідної інформації [54]. Отже, виникає потреба розробки принципів і процедур, складових методичної основи підсистеми обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з контрагентами.

Вивчивши існуючі визначення категорії "системи обліково-аналітичного забезпечення", можемо розкрити деякі трактування цього поняття стосовно до розрахунків з контрагентами. Вважаємо, "підсистема обліково аналітичного забезпечення розрахунків з контрагентами - це сукупність взаємодіючих і взаємопов'язаних елементів, що сприяють формуванню бізнес-процесу за допомогою збору, реєстрації, оцінки, узагальнення і аналізу всіх видів інформації, яка використовується для планування діяльності, розробки, прийняття і реалізації управлінських рішень, а також здійснення контрольних дій з метою зниження ризиків суттєвого її спотворення" [55].

Виходячи з проведеного дослідження, підсистему обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з контрагентами можна розглядати як багатofакторну модель взаємодії підрозділів економічного суб'єкта в ході здійснення бізнес-процесу. При цьому слід врахувати, що на організаційну структуру даної моделі найбільш істотний вплив роблять три блоки факторів:

- 1) структура ієрархії формування інформації (організація в цілому, її структурних підрозділів, центри відповідальності);
- 2) діюча нормативно-правова база в області бухгалтерського обліку та оподаткування у зв'язку з можливими галузевими особливостями;
- 3) інформаційні потреби внутрішніх зовнішніх користувачів.

Отже, модель обліково-аналітичної системи забезпечення розрахунків з контрагентами повинна носити індивідуальний характер в залежності від специфіки діяльності конкретного економічного суб'єкта. Також в основу подібної системи повинна бути покладена економічна сутність категорії операцій за розрахунками, які, в свою чергу, супроводжують процесу обміну, за допомогою якого розрізнені, господарсько відокремлені виробники і споживачі товарів, робіт, послуг передають у власність результати виробничої діяльності, спрямовані не для власного споживання, а для задоволення суспільних потреб.

Досить важливою і значущою проблемою на сьогоднішній момент для підприємств, можна вважати перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською. При виникненні даних обставин виникає ситуація неплатоспроможності і розрахунки з контрагентами як правило порушуються. Негативність стану неплатоспроможності господарюючого суб'єкта спричинить затримку оплати, за договорами з постачальниками та підрядниками, також можуть бути припинені поставки, котрі мають право нарахувати пені за певні прострочення і зрив договірних зобов'язань[56]. Необхідно відзначити, що невірне оформленні платіжні доручення можуть бути причиною прострочення розрахунків. Для вирішення проблем з кредиторською заборгованістю необхідний її моніторинг, аналіз і періодичне порівняння з показником попередніх періодів або середньозваженими показником. У свою чергу результат моніторингу, дозволяє оперативно реагувати на ситуацію і сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень в частині управління за кредиторською заборгованістю.

На жаль, через складність сприйняття бухгалтерами нового об'єкта бухгалтерського обліку – "договірних зобов'язань, що не має майнового

наповнення, розробники МСФЗ (IFRS) 15 не позначали їх як об'єкти бухгалтерського обліку, проте нехай навіть побічно використовують для позначення договірних зобов'язань такі терміни: "актив за договором" і "зобов'язання за договором", але не забороняють організації використовувати альтернативні назви для цих статей у звіті про фінансовий стан [56].

Бухгалтерська служба підприємства, зобов'язана своєчасно відстежувати виконання всіх термінів і умов договорів поставок, що сприятиме виявленню недобросовісних і відповідальних постачальників. Такий підхід до управління кредиторської та дебіторської заборгованістю дозволить саме підприємствам уникнути прострочення в постачанні ресурсів, також скоротити кількість відсутніх документів, необхідних для формування достовірної звітності [58]. Головний бухгалтер зобов'язаний тримати на контролі рівень кредиторської заборгованості і точно розставляти пріоритети оплати. У свою чергу працівники бухгалтерської служби не повинні допускати помилки при відправленні платіжних поручнів. Неякісне проведення навіть елементарних операцій сприяє несвоечасного проходження оплати через банк.

До облікової інформації відносяться всі дані, які містяться в документах бухгалтерського, оперативного і статистичного обліку, первинної облікової документації. На підставі даних джерел складається фактична інформація про стан і видах дебіторської і кредиторської заборгованості. Ретельне виконання всіх етапів організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків дасть змогу побудувати на підприємстві ефективну систему, за допомогою якої можна ефективно керувати дебіторською і кредиторською заборгованістю підприємства. Така система не тільки покращить розрахунки з контрагентами, але й надасть більші можливості до ефективного залучення коштів у грошовий обіг на підприємстві, що відобразиться на результатах його діяльності в цілому. Значна роль в інформаційному забезпеченні аналізу відводиться бухгалтерському обліку та звітності, оскільки в них досить повно відбиваються господарські явища, процеси і їх результати. Бухгалтерська інформація включає первинні документи, реєстри і внутрішню звітність і бухгалтерську звітність.

Дані перших двох груп мають обмеження в доступі до них. У зв'язку з чим, перераховані документи утворюють інформаційну базу, що дозволяє проводити внутрішній аналіз в інтересах керівників і власників організації [59]. До основних джерел інформації для аналізу дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства відносяться наступні форми бухгалтерської звітності: бухгалтерський баланс організації; звіт про фінансові результати; інші додатки до бухгалтерського балансу і звіту про фінансові результати. Детальне уявлення інформації в бухгалтерській (фінансовій) звітності про діяльність підприємства може дати можливість зацікавленим користувачам визначити реальний фінансовий стан підприємства, оцінити ризики господарської діяльності, яким вона схильна до, для прийняття рішень про перспективну співпрацю з контрагентами. Коли бухгалтери ретельно стежать за процесом, фінансова звітність підприємства за своєю суттю буде порівнянною, послідовною та надійною з часом. Це дозволяє підприємству, її зацікавленим сторонам бути краще поінформованими та мати можливість приймати рішення на основі фінансових показників організації [60].

У свою чергу, ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю сприяє зниженню ризиків неплатоспроможності і фінансової залежності економічного суб'єкта від зовнішніх джерел фінансування, що в свою чергу відбивається на його фінансовий стан. Проведене дослідження визначає важливість того, що питання інформаційного забезпечення аналізу взаємодії з контрагентами для будь-якої організації є досить важливими і актуальними. Підсистема обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з контрагентами є процес безперервних, взаємопов'язаних дій, що утворюють замкнутий цикл управління, ядром якого виступає система бухгалтерського обліку. Вважаємо за необхідне розглядати підсистему обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з контрагентами як багатofакторну модель взаємодії підрозділів економічного суб'єкта в ході здійснення бізнес-процесу.